

pijlstaarten, groot avondrood (*Deilephila elpenor*) en dennenpijlstaart (*Sphinx pinastri*). Wat later op de avond verscheen ook nog een aantal exemplaren van de ligusterpijlstaart (*Sphinx ligustri*). In totaal werden circa 30 pijlstaarten gezien. Het was onrustig in het gebied. Een grote groep jeugd/jongeren hield zich bezig met een spel, in het pikkedonker, gepaard gaand met een hoop lawaai! Een aantal van hen was overigens zeer geïnteresseerd in onze bezigheden en men verbaasde zich over de ‘motten’ en natuurlijk vooral de grote pijlstaarten.

Veel geruislozer kwamen wat later op de avond ook Natalia en Reinder nog even kijken naar wat voor vlinders er op onze lakens zaten. Zij zagen onder andere een exemplaar van de in Friesland vrij zeldzame witlijntandvlinder (*Drymonia querna*), op het laken van Andy! Hij had blijkbaar een goede plek, want er verscheen ook een exemplaar van de grauwe borstel (*Dicallomera fascelina*) op zijn laken, alsook een exemplaar van – het niet zeldzame maar wel zeer fraaie – naaldkunstwerkje (*Bisigna procerella*).

Een andere bijzonderheid, althans, op het laken (!) van Anneke, was een eikenpage (*Favonia quercus*). Een enkele keer gebeurt dit tijdens het nachtvlinderen: een dagvlinder die op de lamp afkomt. Het is de vraag of dergelijke exemplaren spontaan actief waren op dat moment of dat ze opgejaagd zijn uit de vegetatie of iets dergelijks. Maar apart is het wel, om opeens een dagvlinder op het laken te zien zitten.

Voor de rest werden er geen echte bijzonderheden gezien. Toch was ook deze nachtexcursie weer geslaagd, met in totaal circa 125 verschillende soorten!

Verslag excursie Rottige Meenthe zaterdag 20 juli 2019 Gerard Bergsma

In de ochtenduren van deze dag trekt er een regenfront over het land, maar vanaf 13.30 lijkt het in het noorden op te klaren en kan het enkele uren droog zijn. Daarom besluiten we (ten langsten) in ieder geval de middagexcursie door te laten gaan. Om 14.00 uur verzamelen zich 16 deelnemers op de parkeerplaats bij de werkschuur van Staatsbosbeheer aan de zuidkant van de Pieter Stuyvesantweg aan de N351 (route Wolvega naar Kuinre). Boswachter Emiel Beijck geeft ons voorafgaande aan de wandeling de nodige informatie over dit prachtige natuurgebied. Het is bewolkt weer, maar wanneer we een

Foto: Judith Bouma

half uur over een langgerekt pad het moerasgebied in zijn gelopen, verschijnen er

blauwe plekken in de lucht en schijnt zelfs af en toe de zon wat een redelijke temperatuur tijdens onze wandeling oplevert. Ondanks dat we al redelijk aan het eind van zijn vliegperiode zitten, hopen we natuurlijk allemaal op zichtwaarnemingen van de Grote vuurvlinder, die hier één van zijn territoria heeft. Helaas voor ons zit dat er niet in. Geen enkel exemplaar krijgen we te zien. Wél vinden we hier en daar eitjes van deze zeldzame dagvlinder op Waterzuring (*Rumex hydrolapathum*). (foto: zie pag.18) Ze zitten er dus nog steeds, maar hebben gewoon eerder dan onze excursiedatum gevlogen! Uiteraard komen we gedurende onze tocht door het uitgestrekte moerasgebied vele insecten tegen.

Soorten dagvlinders: Bruin zandoogje, Atalanta, Klein geaderd witje, Distelvlinder, Dagpauwoog, Boomblauwtje. Bovendien nog een 30-tal rupsen van de Kleine vos.

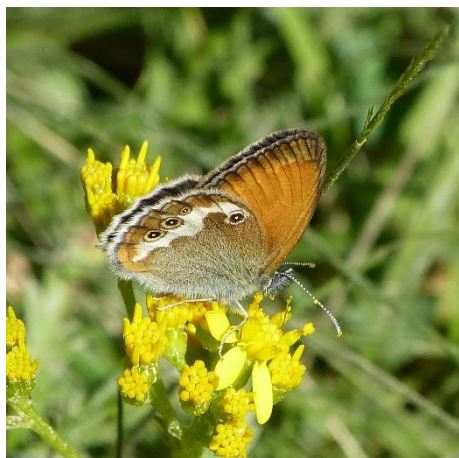
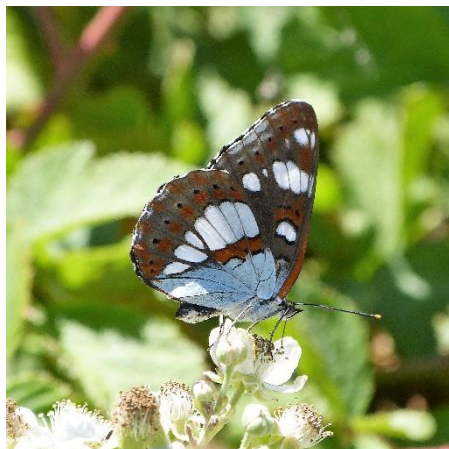
Soorten nachtvlinders: Lieveling (*Timandra comae*), Bosspanner (*Scopula immutata*), Sint-jansvlinder (*Zygaena filipendulae*), Gamma-uil (*Autographa gamma*), Stompvleugelgrasuil (*Mythimna impura*) en de Egelskopmot (*Nymphula nitidulata*).

Soorten libellen: Vuurlibell (*Libellulidae sympetrinae*), Watersnuffel (*Enallagma cyathigerum*), Lantaarntje (*Ischnura elegans*), Bloedrode heidelibell (*Sympetrum sanguineum*), Steenrode heidelibell (*Sympetrum vulgatum*), Grote roodoogjuffer (*Erythromma najas*), Variabele waterjuffer (*Coenagrion pulchellum*), Tengere pantserjuffer (*Lestes virens*) en de Grote keizerlibell (*Anax imperator*). Verder nog een vrouwtje van de Grote groene sabelsprinkhaan (*Tettigonia viridissima*) en grote aantallen van de Moerassprinkhaan (*Stethophyma grossum*). Rond 17.00 uur zijn we weer bij het startpunt van onze wandeling aanbeland. Inmiddels is het zwaarbewolkt geraakt en een regenbui trekt ten noorden van ons langs. We besluiten het voor gezien te houden en niet meer te gaan nachtvlinderen.

Middagexcursie omgeving Hallum op 27 augustus afgelast. Siep Sinnema

Deze middagexcursie zou in het teken staan van onze nieuwe dagvlinderatlas. Het gebied ten westen van Hallum is één van de “witte vlekken” op onze inventarisatiekaart voor de dagvlinderatlas en we hadden een aantal routes uitgezet, die elk door een groepje kunnen zouden worden verkend. Deze routes lopen door het gebied, waarin de bermen de graslandvlinders kunnen worden geïnventariseerd, maar ook door de dorpen, waar vooral op de vlinderstruiken naar diverse soorten kan worden gezocht.

Maar helaas, de weersomstandigheden op zaterdag 17 augustus waren dermate slecht, dat we excursie moesten afgelasten. Het regende en er stond een harde wind en dan is het niet bepaald prettig toeven in de kale weilanden in het noorden van Friesland. Jannie en ik zagen dit de dag ervoor al aankomen en besloten op de vrijdag ervoor alvast naar het gebied af te reizen. Het was weer was toen redelijk, het was behoorlijk zonnig, maar je hebt in dat kale gebied natuurlijk altijd last van de wind. We hebben een route afgelegd van Hallum, via Wanswert, Burdaard, Jislum,

Dagvlinders van Sierra de Gredos:

LB: Morgenrood (*Lycaena virgaureae*)

RB: Blauwe ijsvogelvlinder (*Limenitis reducta*)

LO: Tweekleurig hooibeestje (*Coenonympha arcania*)

RO: Violette vuurvlinder (*Lycaena alciphron*)

Foto's: S.Roodbergen (zie pag.16)

Links: Eitjes Grote vuurvlinder op de Waterzuring tijdens excursie Rottige Meenthe Foto's: J.Bouma (zie pag.13)